

Stéphane, Debord i Voitey

"Per què es va suïcidar Stéphane, per què Debord? Morts de gent traïda i profundament desenganyada? Morts lúcides, morts 'fin du siècle'? Vés a saber. I Voitey, per què es deu haver suïcidat Gérard Voitey, un dels editors més brillants de París? Hi ha alguna relació entre aquestes morts? No ho crec pas, però no per això deixen d'impressionar-me."

Paris 7 de desembre, a les cinc de la tarda. Comença a plovisquejar i, en sortir de la Comédie –en obres–, la Marie, una jove *pensionnaire*, em proposa d'anar a prendre un te al Marly. Aquest cafè, que Jean-Louis Costes, el propietari les Costes, a la rue Berger, al cor de Les Halles, acaba d'obrir fa pocs mesos, es troba en un dels llocs més meravellosos de París. Al Louvre, a l'interior del Palais du Louvre, a l'antic saló Morny. La decoració, les aranyes venecianes i les parets pompeanes "*en terre d'Herculanum*", és esplèndida, i un cop asseguts, còmodament asseguts, mentre contemplem com la pluja, una pluja fina, cau sobre la piràmide de Pei, ens sentim com si fóssim al Florian de Venècia i que de l'un moment a l'altre hagués d'entrar per la porta Henri de Régner, el terrible baró Corvo o el jove Paul Morand. París té això: amb una mica de *luxe*, de *calme*, de *volupté*, i una mica d'imaginació, pots viatjar d'un món a un altre. París ha sabut conservar aquestes catifes màgiques que són els cafès. París i tot França: la Cigale, a Nantes, el Grand Café, a Moulins, el Grand Café de Foy, a Nancy...

El te és força bo, però la pastisseria –un pastís de mandarina– el supera. Demano un cigar –un Montecristo del número 3, 115 francs!– i fullejo els diaris. Al *Libé* trobo la notícia de la mort de Gérard Voitey, cinquanta anys, notari i editor, propietari de les Editions du Quai Voltaire. Un suïcidi: un tret de pistola a l'orella dreta. I ja són tres: Guy Debord, seixanta-dos anys, el 30 de novembre, d'un tret de fusell; Roger Stéphane, setanta-cinc anys, el 4 de desembre, verí i arma de foc, i ara Voitey. No sé si aquests tres noms diran res al lector, a mi sí. Stéphane, el més gran de tots tres, jueu, gaullista, gourmet, bibliòfil i pederasta –li agradaven joves– va ser un gran periodista i escriptor. A la biblioteca de casa els pares, fa més de trenta anys –de tot fa ja bastant més de trenta anys, estimat Gil de Biedma– vaig trobar el seu llibre *Portrait de l'aventurier* (Grasset 1950), amb un pròleg de Sartre, i vaig fer la coneixença d'un misteriós personatge, T. E. Lawrence, més conegut per Lawrence d'Aràbia, que pocs mesos després m'havia de portar cap a un altre llibre que era a la biblioteca del meu oncle Xavier: *The Seven Pillars of Wisdom*, de Lawrence mateix, que durant uns anys va ser una de les meves lectures predilectes. Li dec, doncs, a Stéphane la descoberta de tot un món fabulós que per sempre més serà meu.

Guy Debord va ser el gran teòric de la Internacional situacionista, l'autor de *La société du*

spectacle, sense cap dubte un dels homes més intel·ligents de la França d'aquesta segona meitat de segle. I no solament això: escrivia el francès com ningú. Com deia Sollers al *Libé*: "*Qui écrit en français comme lui?*". Era un clàssic: demà mateix podria sortir publicat a la Pléiade (Gallimard era el seu editor), però, la veritat, m'estranyaria, encara que coses més sorprenents he arribat a veure.

Per què es va suïcidar Stéphane, per què Debord? Morts de gent traïda i profundament desenganyada? Morts lúcides, morts *fin du siècle*? Vés a saber. Debord vivia en un poble de l'Haute-Loire, reclus en una casa sense televisió –quin luxe!–, amb una esplèndida biblioteca i un no menys esplèndid celler. El meu amic Georges Lavaudant, director teatral, fincat a Lió, està molt trist amb aquesta mort. "*Aujourd'hui* –escriu Georges al *Libé*– *on va simplement déboucher une bouteille de Meursault ou de Nuits-Saint-Georges, et là, dans la pénombre un peu grise de ce dimanche (4 de desembre) et dans le silence retrouvé, ouvrir encore une fois ce livre unique, fulgurant, dévastateur, qu'est La société du spectacle: 'toutes les sociétés dans les quelles règnent...' Merci, Guy*". I Voitey, per què es deu haver suïcidat Gérard Voitey, un dels editors més brillants de París, una barreja de Jorge Herralde i Beatriz de Moura, editor de Stéphane (*La gloire de Stendhal*, 1987; *Tout est bien*, 1989) i, indirectament, de Debord (Voitey va comprar el fons d'un antic editor de Debord)? Hi ha alguna relació entre aquestes morts? No ho crec pas, però no per això deixen d'impressionar-me.

París, 9 de desembre. Delors renuncia a presentar-se. M'encanta la decisió de Delors, per la bufetada que suposa a la supèrbia de Mitterrand. És com si la iguana de Mendès-France tornés a remenar la cua –un cop cap aquí i un altre cap allà– entre les granotes de la IV República. I que a ningú no se li acudeixi de dir que Delors ha traït l'esquerra, els socialistes. El gran responsable de l'ensorrada de l'esquerra francesa no és sinó Mitterrand mateix. Ja ho va dir Régis Débray, el revolucionari *chéri*: "*Le socialisme a conquis ses places et perdu sa fonction*". Les places i els palaços.

P. S. En què devia pensar jo quan, en la meua crònica de fa un parell de setmanes, vaig escriure que "se suposa" que treballa a *El País*? És clar que hi treballa! Fins i tot, si escric a *EL TEMPS*, és gràcies a *El País*, que m'ho permet fer. Demano, doncs, perdó per aquesta bestiesa, del tot involuntària, als meus lectors i companys d'*El País*.

Joan de Sagarra